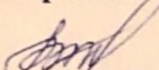

МІНІСТЕРСТВО ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
І МУЗЕЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

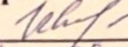
ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми
доц. Марина ЗАЙЦЕВА

25 серпня 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з навчальної
роботи
проф. Інна СТАШЕВСЬКА

27.08 2020 р.

Силабус
навчальної дисципліни
«Організація екскурсійної діяльності»

Освітня програма — Туризмознавство

Спеціальність — 242 Туризм

Галузь знань — 24 Сфера обслуговування

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Силабус склала

Доцент туристичного бізнесу, к. пед. н. Редіна Валентина Андріївна

Силабус затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу,
протокол № 2 від «25» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри туристичного бізнесу,
докт. культурології, доцент

Любов БОЖКО

Голова групи забезпечення
докт. культурології, доцент

Любов БОЖКО

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	Організація екскурсійної діяльності
2	Викладач	Редіна Валентина Дмитрівна
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	Valentyna_redina@xdak.ukr.education
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
5	Рік підготовки	3
6	Семестр	6
7	Лекції (год.)	20
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	20
9	Самостійна робота (год.)	80
10	Індивідуальна робота (год.)	—
11	Кількість кредитів	4
12	Загальна кількість годин	120
13	Види поточного контролю	поточне опитування, виконання командного проекту
14	Вид підсумкового контролю	екзамен

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Організація екскурсійної діяльності» покликана допомогти студенту навчитись розробляти екскурсії відповідно до викликів сучасності, аналізувати потреби споживача та розробляти продукт, який задовольнить ці потреби, використовувати матеріальну та нематеріальну культурну спадщину як туристичний ресурс і за допомогою туристичної діяльності сприяти розвитку мультикультуралізму, толерантності та сучасного підходу до переживання історичної пам'яті. Дисципліна потребує бази, отриманої під час вивчення дисциплін гуманітарного циклу (Історія світової художньої культури, Історія української культури), мовного циклу (Українська мова за профспрямуванням, Іноземна мова), комунікативного циклу (Організація соціальних комунікацій та ін.), знання основ менеджменту, маркетингу, анімаційних технологій.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

«Організація екскурсійної діяльності» - дисципліна, яка вимагає наявних знань з історії, історії культури, психології, соціальної психології, менеджменту, маркетингу. Вимагає від студента вже наявних здібностей до обробки значних масивів інформації у стислі терміни. Стимулює розвиток креативного мислення, формує ставлення до матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, як до ресурсу, який може бути використаним у інноваційних туристичних форматах. Спонукає постійно переглядати усталені формати екскурсійної діяльності задля їх удосконалення. Набуті знання та уміння можуть бути використані при вивченні дисциплін «Спеціалізований туризм», «Управління туристичними дестинаціями»,

«Міжкультурні комунікації в туризмі» тощо, закладаючи засади для розробки бакалаврських робіт та підприємницької діяльності у відповідній сфері бізнесу.

2.3. Мета вивчення дисципліни – забезпечення набуття студентами ключових фахових компетентностей із розробки та проведення екскурсій з використанням сучасних технологій та особливостей соціокультурних трансформацій сьогодення.

2.4. Завдання вивчення дисципліни.

Завдання дисципліни:

- оволодіння знаннями з організації екскурсійного обслуговування в індустрії туризму;
- засвоєння студентами теоретичних основ екскурсійної справи: сутності екскурсії, її основних ознак та функцій, класифікації екскурсій, формування екскурсійної тематики;
- виявлення основних напрямів і тенденцій розвитку екскурсійного обслуговування в сучасних умовах;
- набуття студентами навичок роботи з нормативними матеріалами щодо організації екскурсійної діяльності в туристичній індустрії;
- ознайомлення з методичними прийомами підготовки та проведення екскурсій, технологією створення нової екскурсії, особливостями застосування методичних прийомів показу, розповіді та руху;
- визначення шляхів удосконалення професійної майстерності екскурсоводів, забезпечення якості екскурсійних послуг;
- опанування основами методики організації екскурсійного обслуговування різних категорій туристів і екскурсантів;
- вміння застосовувати теоретичні знання у вирішенні практичних завдань.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

У студентів мають бути сформовані наступні загальні компетентності:

- Розуміння та власне осмислення основних світоглядних концепцій і принципів у навчанні і професійній діяльності;
- Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
- Здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань;
- Навички використання інформаційних та комунікативних технологій;
- Здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми;
- Здатність спілкуватися рідною та іноземною (ними) мовою (мовами);
- Навички міжособистісної взаємодії;
- Уміння працювати автономно та в команді;
- Здатність планувати та управляти власним часом;
- Уміння дотримуватись норм здорового способу життя та впроваджувати їх у особистій та професійній діяльності.

У студентів мають бути сформовані наступні фахові компетентності:

- Знання і розуміння предметної області своєї професії;
- Уміння застосовувати фахові знання на практиці;
- Здатність аналізувати туристичний потенціал територій;
- Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);
- Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;
- Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку;
- Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу;
- Здатність працювати у полікультурному середовищі;
- Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства;
- Здатність розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму як в процесі навчання, так і в процесі роботи.

У результаті навчання студенти повинні:

- називати та відтворювати основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;
- називати основні форми і види туризму, здійснювати їх класифікацію;
- визначати зміст базових понять з туризмознавства та організації туристичного обслуговування, а також світоглядних та суміжних наук;
- виявляти і пояснювати принципи і методи організації та технології обслуговування туристів;
- розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;
- аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;
- пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;
- демонструвати навички володіння державною та іноземними (ною) мовами (мовою);
- застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг;
- встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей;
- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;
- демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях.
- виявляти проблемні ситуації;
- приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

3. Політика дисципліни

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку не виконання всіх зазначених завдань, до екзамену здобувач не допускається; пропущені заняття мають бути відпрацьовані (в усній чи письмовій формі).

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті. Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; використання гаджетів заохочується лише у контексті роботи на заняттях.

5. Програма навчальної дисципліни:

Тема, план лекцій	Форма заняття	Література	Завдання, Год	бали	Термін виконання
<p>Тема 1. Екскурсія та її сутність Основні визначення екскурсії: відповідно до Ліцензійних умов, Закону «Про туризм». Ознаки екскурсії, їх характеристика. Екскурсійний процес, його складові. Завдання екскурсійного процесу. Вимоги до екскурсії. Функції екскурсії. Екскурсійний метод. Показ, розповідь, рух – основні елементи екскурсії. Види показу. Вимоги до розповіді на екскурсії. Тематика екскурсій. Вимоги до тематики.</p>	Лекція, семінар	[1, 2, 3, 4]	1-16	5 балів	
<p>Тема 2. Класифікація екскурсій Етапи удосконалення класифікації екскурсій. Сучасна класифікація екскурсій. Класифікація екскурсій залежно від змісту, тематики, складу учасників, місця проведення, способу пересування, форми проведення, тривалості. Характеристика екскурсії залежно від групових ознак. За змістом: оглядові й тематичні. За складом учасників: для дорослих і дітей, місцевого населення і туристів, сільського й міського населення, організованих груп та індивідуалів, бізнес-екскурсії. За місцем проведення: міські, заміські, музейні. За способом пересування: пішохідні, та з використанням різних видів транспорту. За формою проведення: екскурсія-масовка, екскурсія-прогулянка, екскурсія-концерт, екскурсія-спектакль, екскурсія</p>	Лекція, семінар	[1,2,3,4]	1-14	5 балів	

для спеціальної аудиторії, навчальна екскурсія, пробна екскурсія.					
<p>Тема 3. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування</p> <p>Суть, основа, принципи диференційованого підходу. Диференційований підхід до організації, змісту й методики підготовки та проведення екскурсій залежно від груп екскурсантів. Формування різних груп екскурсантів. Особливості підготовки та проведення екскурсій для різних груп: учасників звичайної екскурсії, навчальних екскурсій, екскурсій для сільського населення, екскурсій для туристів, екскурсій для молоді тощо.</p>	Лекція, семінар	[1, 5, 6, 8, 9]	1-16	5 балів	

<p>Тема 4. Професійна майстерність екскурсовода Поняття «професійна майстерність екскурсовода». Складові «професійної майстерності екскурсовода». Вимоги до екскурсовода. Особистість екскурсовода. Права та обов'язки, навички та вміння екскурсовода, їх формування. Шляхи підвищення професійної майстерності екскурсовода. Культура та техніка мови екскурсовода, їх складові. Невербальні засоби мовлення. Психологічні завдання екскурсовода: формування та підтримка інтересу до екскурсії, організація уваги на екскурсії.</p>	<p>Лекція, Семінар, Практичне заняття</p>	<p>[1,2, 8, 9]</p>	<p>1-18</p>	<p>5 балів</p>	
<p>Тема 5. Методика підготовки екскурсії Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії. Творча група, її склад. Колективний характер роботи. Розподіл і виконання обов'язків членів групи. Термін підготовки екскурсії. Основні етапи підготовки екскурсії: визначення цілі, вибір теми, підбір та вивчення літературних джерел; робота зі змістом екскурсії; знайомство з експозиціями і фондами музеїв; підбір та вивчення екскурсійних об'єктів; складання та інспектування маршрутів; підготовка контрольного тексту екскурсії; мова екскурсовода; комплектування «портфеля екскурсовода»; вибір методичних засобів; складання методичних розробок; висновки методиста про текст і методичну розробку; прийом екскурсії;</p>	<p>Лекція, Практичне заняття</p>	<p>[4]</p>	<p>1-26</p>	<p>5 балів</p>	

затвердження екскурсії. Порядок складання технологічної карти екскурсії. Індивідуальний текст екскурсії, його особливості. Структура тексту.					
Тема 6. Методика та техніка проведення екскурсій Призначення методики проведення екскурсії. Загальна й часткова методика. Характеристика методичних способів: асоціація щодо порядку часу, асоціація щодо єдності місця, словесні методи (усна розповідь, бесіда, пояснення, переказ змісту, цитування тощо). Наочні методи: демонстрація в натурі та зображенні, спостереження тощо. Практичні методи: огляд об'єкта, спостереження згідно із завданням екскурсовода. Метод вправ: вироблення навичок та умінь екскурсантів. Вимоги екскурсійної методики: методичні способи показу, розповіді, рух в екскурсії, використання «портфеля екскурсовода», техніка проведення екскурсії та контакт екскурсовода з групою. Особливі методичні прийоми. Прийоми демонстрації наочних матеріалів. Техніка проведення екскурсії. Вимоги до техніки проведення екскурсії.	Лекція, Практичне Заняття	[1, 1i-9i]	1-30	35 балів	
екзамен				40	
Разом			6-120	100	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1.

Тема: Професійна майстерність екскурсовода

Мета вивчення: Набуття навичок екскурсовода.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу

1. Постава екскурсовода. Зовнішній вид.
2. Типові помилки екскурсовода.
3. Прийоми ораторського мистецтва

Хід практичної роботи

Рольова гра «Екскурсовод».

Пояснення до виконання

Робота проводиться в групах по 3-7 осіб, склад учасників визначається студентами.

Один з учасників виступає у ролі екскурсовода. Інші – у ролі екскурсантів. Три ігрові ситуації: показ об'єкта в аудиторії, показ об'єкта на вулиці (з чинниками, які відволікають увагу) та показ об'єкта через гаджети (дистанційно від групи).

Після 3 показів відбувається аналіз та самоаналіз проведеної роботи.

Практичне заняття № 2.

Тема: Методика розробки екскурсії

Мета вивчення: набуття навичок розробки екскурсійного продукту відповідно до потреб цільової аудиторії

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії.
2. Творча група, її склад. Колективний характер роботи.
3. Розподіл і виконання обов'язків членів групи.

Пояснення до виконання завдання:

Робота має виконуватись групами (до 3 осіб). Відбувається розподіл студентів по групах. Потім – розподіл ролей у команді та завдань.

Робота над екскурсією проводиться за наступним планом:

1. Визначення мети, завдань і теми екскурсії
2. Відбір та вивчення інформаційних джерел
3. Відбір та вивчення екскурсійних об'єктів
4. Складання маршруту екскурсії, об'їзд (обхід)
5. Підготовка тексту екскурсії
6. Комплектування «портфеля екскурсовода»
7. Визначення методичних прийомів проведення екскурсії
8. Складання технологічної карти екскурсії

Практичне заняття № 3.

Тема: Методика та техніка проведення екскурсій

Мета вивчення: набуття навичок проведення екскурсії.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Особливості показу.
2. Основні прийоми ораторського мистецтва.
3. Правила розташування групи
4. Типові помилки екскурсовода.

Пояснення до виконання завдання:

Робота має виконуватись групами (до 4 осіб).

Група остаточно готує до презентації портфель екскурсовода. Домовляється з цільовою аудиторією та проводить екскурсію.

Після екскурсії відбувається обговорення з метою отримання зворотнього зв'язку та самоаналізу. У разі необхідності екскурсія допрацьовується та презентується на іншій цільовій аудиторії.

Семінарське заняття № 1.

Тема 1. Екскурсія та її сутність

Мета: закріплення та поглиблення інформації, отриманої під час лекційних занять

Хід семінару:

1. Ознаки екскурсії, їх характеристика.
2. Складові екскурсійного процесу.
3. Вимоги до екскурсії.
4. Функції екскурсії.
5. Види показу.
6. Вимоги до розповіді на екскурсії.
7. Тематика екскурсій. Вимоги до тематики.

Семінарське заняття № 2.

Тема 2. Класифікація екскурсій

Мета: закріплення та поглиблення інформації, отриманої під час лекційних занять

Хід семінару:

1. Сучасна класифікація екскурсій.
2. Класифікація екскурсій залежно від змісту
3. Класифікація екскурсій залежно від тематики.
4. Класифікація екскурсій залежно від складу учасників
5. Класифікація екскурсій залежно від місця проведення,
6. Класифікація екскурсій залежно від способу пересування,
7. Класифікація екскурсій залежно від форми проведення, тривалості.

Семінарське заняття № 3.

Тема: Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування.

Мета: закріплення та поглиблення інформації, отриманої під час лекційних занять

Хід семінару:

1. Особливості дитячої аудиторії.
2. Особливості студентської аудиторії.

3. Особливості роботи з робочим колективом.
4. Особливості роботи з сім'ями.
5. Особливості роботи з людьми поважного віку.
6. Особливості роботи з людьми з особливими потребами

Семінарське заняття № 4.

Тема: Методика підготовки екскурсії

Мета: закріплення та поглиблення інформації, отриманої під час лекційних занять

Хід семінару:

1. Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії.
2. Творча група, її склад.
3. Основні етапи підготовки екскурсії.
4. Підбір та вивчення екскурсійних об'єктів.
5. Складання та інспектування маршрутів.
6. Методичні засоби екскурсії.
7. Технологічна карта екскурсії.
8. Індивідуальний текст екскурсії, його особливості. Структура тексту.

Семінарське заняття № 5.

Тема: Методика та техніка проведення екскурсій

Мета: закріплення та поглиблення інформації, отриманої під час лекційних занять

Хід семінару:

1. Характеристика методичних засобів.
2. Вербальні засоби.
3. Невербальні засоби.
4. Наочність.
5. Поведінка групи.
6. Помилки екскурсовода.
7. Техніка проведення екскурсії. Вимоги до техніки проведення екскурсії.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Екскурсія та її сутність	10
2	Класифікація екскурсій	10
3	Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування	10
4	Професійна майстерність екскурсовода	10
5	Методика підготовки екскурсії	20

6	Методика та техніка проведення екскурсій	20
	Разом	80

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору: **опитування студентів, екзамен, оцінка екскурсії.**

Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території – опитування студентів.

Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів – командний проект.

Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт – командний проект.

Ідентифікувати туристичну документацію та вміння правильно нею користуватися – портфель екскурсовода, оцінка звітної документації.

Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки - оцінка демонстрації командного проекту.

Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна) - опитування студентів.

Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності - опитування студентів, оцінка презентації проекту.

Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг – оцінка презентації екскурсії.

Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей – оцінка налагодження комунікацій для демонстрування екскурсії.

Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття – опитування студентів, оцінка розробки проекту, екзамен.

Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань – опитування студентів, оцінка розробки проекту, екзамен.

Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості – опитування студентів, оцінка розробки проекту.

Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері – опитування студентів, оцінка розробки проекту, екзамен.

Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях – опитування студентів, оцінка розробки проекту, екзамен.

Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань – опитування студентів, оцінка розробки проекту, екзамен.

Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання – робота над розробкою екскурсії.

Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності – опитування студентів, оцінка розробки проекту, екзамен.

Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях – опитування студентів, оцінка розробки проекту, екзамен..

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Організація екскурсійної справи» визначається за сумою набраних протягом семестру балів та екзамену.

Для екзамену

Розділ 1 Теми 1-2	Розділ 2 Теми 3-6	Підсумковий контроль (екзамен)
15 %	45 %	40 %
6 тиждень	13 тиждень	Екзаменаційна сесія

Шкала оцінювання:

За шкалою ХДАК	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Опорні конспекти лекцій;	1-6
2.	Силабус;	1-6
3.	Засоби підсумкового контролю (комплект завдань для підсумкового контролю)	1-6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бабарицька В.К. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посібник / В.К. Бабарицька, А.Я. Короткова, О.Ю. Малиновська, К. : Альтерпрес, 2007, 462 с.
2. Нездоймінов С.Г. Організація екскурсійних послуг : навч.-метод. посібник / С.Г. Нездоймінов, Одеса : Астропринт, 2011, 216 с.
3. Федорченко В.К. Історія екскурсійної діяльності в Україні : навч. посібник / В.К. Федорченко, О.М. Костюкова, Т.А. Дьорова, М.М. Олексійко, К. : Кондор, 2004, 166 с.

4. Чагайда І.М. Екскурсознавство : навч. посібник / І.М. Чагайда, С.В. Грибакова, К. : Кондор, 2004, 204 с.

Додаткова

5. Голубничая С.Н. Методика підготовки екскурсорова – спеціаліста по організації культурного дозвілля / С.Н. Голубничая, М.А. Берг // Сфера розваг – важлива складова в підвищенні ефективності туристичного бізнесу, Донецьк, 2006, С. 158-161.
6. Грудина Л. П. Туризм без бар'єрів / Л. П. Грудина // Наша жизнь. – 2009. – № 8. – С. 31-33.
7. Дашевська І.М. Інтерактивні методи навчання та їх застосування в екскурсійній діяльності / І.М. Дашевська, О.І. Томкович // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка, Луганськ, 2012, №4 (239), Ч. II, С. 129-134.
8. Добрикова Е. А. Равные среди равных: новые гарантии для людей с ограниченными возможностями / Е. А. Добрикова // Закон и Право. – 2014. – № 24. – с. 210-213.
9. Заярнюк О. В. Соціальний захист уразливих верств населення: вітчизняний та зарубіжний досвід / О. В. Заярнюк // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки». – Кіровоград : КНТУ. – 2004. – Вип. 6. – С. 131–134.
10. Кононыхин С.В. Методические подходы к изучению и прогнозированию спроса на экскурсионные услуги / С.В. Кононыхин, Л.С. Ляхова // Вісник ДІТБ. Серія : Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому, 2009, № 13, С. 200-207.
11. Маврина Н.С. Процесс формирования экскурсионной услуги / Н.С. Маврина // Культура народов Причерноморья, Симферополь, 2009, № 161, С. 123-126.
12. Особенности экскурсий по природным достопримечательностям // Мир экскурсий, 2011, № 1, С. 24-30.
13. Покоłodна М.М. Визначення екскурсійного потенціалу міста та шляхів активізації його використання / М.М. Покоłodна, В.С. Гришанова // Комунальне господарство міст, 2012, №102, С. 475-479.
14. Самойлов Ю. Екскурсійний туризм : пізнаваймо Україну! / Юрій Самойлов // Укр. туризм, 2015, № 3, С. 40-43.
15. Черезова М.В. Педагогічні ознаки екскурсії / М.В. Черезова // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія : Педагогічні науки, Луганськ, 2009, №10 (173), С. 96-103.
16. Чигирь Л. По законам коллектива : насыщенная "четырёхколесная" экскурсионка по-прежнему в центре внимания туристов / Любовь Чигирь // Укр. турист. газета, 2009, № 9, С. 18-19.
17. Шевченко Н. О. Особливості використання печер як екскурсійних об'єктів у спелеотуристичних регіонах світу / Наталія Олександрівна Шевченко // Вісн. Держ. акад. кер. кадрів культури і мистец, 2011, № 1, С. 162-165.

18. Шкуропат С. Г. Арт-отели как часть инфраструктуры арт-туризма в Санкт-Петербурге : на пересечении бизнеса и искусства / Шкуропат Светлана Геннадьевна // Вопр. культурологии, 2012, № 7, С. 64-67.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури
2. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
3. Інтернет-ресурси
  - 1і. <https://vr.google.com/tourcreator/> Tour creator
  - 2і. <https://tourbuilder.withgoogle.com/> Tour builder
  - 3і. <https://geteach.com/> Geteach.com
  - 4і. <http://timeline.knightlab.com/> Timeline
  - 5і. <https://www.eduneo.ru/qr-kody-na-zanyatiyah-interesnye-zadaniya-kvesty-kodirovanie-audiozapisej/> QR-коди на заняттях, цікаві завдання, квести
  - 6і. <https://www.eduneo.ru/buktrejler-razvitie-monologicheskoy-rechi-obuchayushhixsya/> Буктрейлер
  - 7і. <https://www.eduneo.ru/profajling-v-onlajn-obrazovanii-modnaya-fishka-ili-poleznyj-instrument/> Профайлинг
  - 8і. Kahoot.it Система онлайн тестування
  - 9і. <https://www.youtube.com/c/%D0%AE%D0%BB%D0%B8%D1%8F%D0%91%D0%B5%D0%B2%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE/videos> - Екскурсії Києвом Юлії Бєвзєнко